

Keywords: *concept, local government, municipal reform, constitutional reform, administrative reform, territorial reform.*

УДК 342.553

Ю. О. Волошин, С. В. Папаяні

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ МІЖДЕРЖАВНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ТА МУНІЦИПАЛЬНОЇ РЕФОРМИ

У статті розглядається міжнародна діяльність органів місцевого самоврядування. Вивчається їх місце та роль у європейській міждержавній інтеграції. Проведено ґрунтовний аналіз законодавчої бази, яка регулює діяльність органів місцевого самоврядування та їх міжнародні зв'язки. Окрема увага приділяється дослідженню транскордонного співробітництва України та Європейського Союзу. Автором обґрунтовується необхідність та доцільність проведення в нашій державі якісної муніципальної реформи.

Ключові слова: *органи місцевого самоврядування, європейська міждержавна інтеграція, транскордонне співробітництво, євро регіон, муніципальна реформа.*

Постановка проблеми. Розвиток демократичної держави та громадянського суспільства неможливий без наявності сильної та розвиненої системи місцевого самоврядування. Враховуючи той факт, що Україна є активним учасником міжнародних відносин, а також проголошення стратегічного курсу країни на європейську інтеграцію, збільшується роль та значення міжнародного співробітництва на місцевому рівні. В даному контексті актуалізується питання співробітництва місцевих рад щодо здійснення ними зовнішніх функцій держави, а також визначення організаційно-правових форм зазначеного співробітництва. Особливого значення дане питання набуває в умовах проведення в Україні конституційної реформи в цілому, та муніципальної зокрема.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремих аспектів зазначеної проблематики торкались ряд вчених, представників теорії держави і права, конституційного та міжнародного права. Зокрема, деякі аспекти формування міжнародної правосуб'єктності органів місцевого самоврядування досліджували М. О. Баймуратов, Н. В. Василюха, Д. С. Величко, Н. М. Ільченко, М. Д. Лесечко, О. І. Мілашовська, О. М. Петренко, В. Ф. Погорілко, І. О. Прус, С. Г. Серьогіна, О. Ф. Фризький та інші.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи місцеве самоврядування як одну з основ справді демократичного суспільства, специфічну форму народовладдя, закріплену законом, М. О. Баймуратов зазначає, що воно входить в коло питань, що складають предмет не тільки національного, а міжнародно-правового регулювання. Він вказує, що основним критерієм формування компетенції місцевих рад у галузі міжнародного співробітництва є реалізація зовнішньополітичної програми суверенної держави у сфері міжнародного гуманітарного співробітництва і встановлення зв'язків між органами місцевого самоврядування, громадськими формуваннями, суб'єктами господарювання і мешканцями міст та інших адміністративно-територіальних одиниць [1].

Діяльність органів місцевого самоврядування регулюється, в першу чергу, Конституцією України [17], а також законами України, серед яких основними є

наступні: «Про місцеве самоврядування в Україні» [30], «Про службу в органах місцевого самоврядування» [34], «Про статус депутатів місцевих рад» [35], «Про асоціації органів місцевого самоврядування» [24], «Про органи самоорганізації населення» [31] та інші.

Важливе значення у регулюванні зовнішніх зв'язків органів місцевого самоврядування мають положення Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року [26]. Так, п. 1 ст. 4 Закону закріплює однією за основних засад внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів участь територіальних громад та органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації державної регіональної політики.

Слід зазначити, що органи місцевого самоврядування завдяки своїм міжнародним зв'язкам стають суттєвим фактором реалізації зовнішньої політики держави, сприяють виконанню державних функцій у сфері міжнародної політики. Як слушно зазначає О. М. Петренко, участь органів місцевого самоврядування у міжнародному співробітництві сприяє становленню якісно нової суспільної свідомості територіальних громад та їх членів, нової системи цінностей, яка заснована на подоланні стереотипів, що склалися ще за радянських часів, космополітизації та глобальному загальнолюдському підході [20, с. 40].

Необхідно також підкреслити, що міжнародні зв'язки органів місцевого самоврядування регулюються як національним законодавством, так і міжнародним публічним та міжнародним приватним правом [19, с. 435]. Важливу роль у співробітництві міст світу відіграють міжнародні неурядові організації, такі, як: Рада Європи, Міжнародна спілка місцевої влади, Конгрес місцевих і регіональних влад Європи та інші, в рамках яких відбувається підписання міжнародних угод, що накладає на держави певні зобов'язання щодо гарантування, охорони і захисту інституту місцевого самоврядування.

Особливе значення серед таких угод має Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року [11], ратифікована Україною 15 липня 1997 року [32]. Хартія визначає конституційні та правові основи місцевого самоврядування, розкриває сутність концепції місцевого самоврядування, окреслює сферу повноважень органів місцевого самоврядування, визначає правовий режим охорони територіальних кордонів місцевих влад, визначає повноваження місцевих властей щодо створення адміністративних структур, покликаних забезпечити ефективність місцевого управління, гарантує право здійснення функцій органами місцевого самоуправління, визначає порядок здійснення адміністративного контролю за діяльністю місцевих влад, окреслює правові засади розпорядження фінансовими ресурсами місцевих влад, проголошує право місцевих влад на свободу асоціації, а також визначає правовий режим захисту місцевого самоврядування.

Крім того, міжнародні зв'язки органів місцевого самоврядування здійснюються також шляхом підписання дво- або багатосторонніх угод про співробітництво, у яких закріплюються основні цілі й організаційно-правові форми такої взаємодії. Незважаючи на те, що такі угоди укладаються між суб'єктами різних держав, вони не є угодами міжнародного характеру, а мають чинність актів локального регулювання [40, с. 109]. Отже, в Україні майже сформована профільна міжнародна правосуб'єктність місцевої влади.

Відповідно до ст. 10 Європейської хартії місцевого самоврядування, місцеві влади мають право, здійснюючи свої повноваження, співпрацювати та в межах закону створювати консорціуми з іншими місцевими органами місцевої влади для досягнення спільних цілей та завдань, а також вирішення спільних проблем [11]. Право місцевих

влад брати участь у міжнародній асоціації місцевих влад визнається кожною державою.

В свою чергу, українське законодавство надає місцевій владі права на вступ до різних міжнародних асоціацій та товариств, визначає самоврядні повноваження органів місцевого самоврядування в галузі зовнішньоекономічної діяльності. У той же час національне законодавство прямо не визначає самоврядні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері міжнародних зв'язків, що викликає певні труднощі в організації та здійсненні цих повноважень на практиці.

З огляду на сучасні інтеграційні процеси, що відбуваються у світі та участі України в зазначених процесах, органи місцевого самоврядування отримують можливість реалізовувати ініціативи стосовно міжнародної співпраці, використовуючи потенціал транскордонного співробітництва як інноваційного інструменту державної регіональної політики. У ст. 4 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01 липня 2010 року [26] визначається, що однією з основних засад внутрішньої політики у сферах розвитку місцевого самоврядування та стимулювання розвитку регіонів є розроблення та впровадження проектів міжрегіональних економічних зв'язків і транскордонного співробітництва, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності регіонів як основи їх динамічного розвитку.

Науковці І. О. Прус та М. Д. Лесечко визначають транскордонне співробітництво як форму міжнародних відносин на регіональному і місцевому рівнях. Вони зазначають, що таке співробітництво поєднує можливості та ресурси прикордонних територій суміжних держав для вирішення спільних проблем, що сприяє соціально-економічному розвитку відповідних прикордонних територій [39, с. 92]. Така думка є цілком виправданою, оскільки, певні завдання повинні вирішуватися саме на місцевому рівні, що дозволить прискорити процес їх вирішення та істотно вплине на результат.

В свою чергу Закон України «Про транскордонне співробітництво» від 24 червня 2004 року [38] дає наступну характеристику даного поняття: транскордонне співробітництво – спільні дії, спрямовані на встановлення і поглиблення економічних, соціальних, науково-технічних, екологічних, культурних та інших відносин між територіальними громадами, їх представницькими органами, місцевими органами виконавчої влади України та територіальними громадами, відповідними органами влади інших держав у межах компетенції, визначеної їх національним законодавством.

Відповідно до ст. 6 Закону загальну координацію транскордонного співробітництва та контроль за додержанням законодавства з питань транскордонного співробітництва здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної регіональної політики, за участю Міністерства закордонних справ України, центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, відповідно до повноважень, визначених законодавством та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Крім зазначеного закону, на сьогодні в Україні вже сформувалась досить розвинута нормативно-правова база з питань транскордонного співробітництва, яка включає в себе: правові інструменти Ради Європи, які були ратифіковані Верховною Радою України та стали частиною національного законодавства; інші акти національного законодавства; угоди про транскордонне співробітництво тощо. Отже, серед основних нормативно-правових актів з питань розвитку транскордонного співробітництва слід виділити наступні: Європейська хартія місцевого самоврядування [11] та додатковий протокол до неї [9]; Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами [10] та три додаткові протоколи до неї [8, 22, 23]; Закон України «Про транскордонне співробітництво» [38]; Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [29];

Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» [36]; постанова Верховної Ради України «Про Рекомендації парламентських слухань на тему «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва» [33]; Указ Президента України «Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва» [28]; постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів» [4] та інші.

Серед інших міжнародно-правових документів, які мають вплив на розвиток транскордонного співробітництва, слід виділити такі: Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [45]; Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства [21]; Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [44]; Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті [16]; Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту (Гановерські принципи) [15]; Європейська хартія просторового і регіонального розвитку (Торремоліноська Хартія) [12] та інші.

Крім того, велику частину законодавчої бази України щодо транскордонного співробітництва формують міждержавні угоди, серед яких зокрема: Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою [7]; Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією [5]; Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією [6]; Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво між прикордонними областями України та адміністративно-територіальними одиницями Республіки Молдова [43], в яких в окремій статті передбачається розвиток транскордонного співробітництва. Діяльність щодо транскордонного співробітництва базується також на укладених договорах та угодах міждержавного рівня та угодах і рішеннях про співпрацю між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади з адміністративно-територіальними одиницями країн тощо.

Слід зазначити, що транскордонне співробітництво є важливим елементом Державної стратегії регіонального розвитку України [27], основною метою якої є створення умов для підвищення конкурентоспроможності регіонів, забезпечення їх сталого розвитку на сучасній технологічній основі, високої продуктивності виробництва та зайнятості населення. Розвиток такого співробітництва передбачається також в регіональних стратегіях.

Отже, транскордонне співробітництво України та ЄС відбувається в таких формах: діяльність єврорегіонів; програми сусідства; діяльність міжнародних регіональних організацій та асоціацій; міжрегіональна співпраця; програми прикордонного співробітництва в рамках європейського сусідства та партнерства.

Як зазначає Д. С. Величко, під єврорегіоном розуміють організаційну форму співробітництва адміністративно-територіальних одиниць європейських держав, що здійснюється відповідно до дво- або багатосторонніх угод про транскордонне співробітництво [3, с. 19].

Слід підкреслити, що 19 із 25 регіонів України є прикордонними, а їх сукупна площа становить близько 77 % усієї території держави [18, с. 143]. На сьогодні на території України діють 10 єврорегіонів, а саме: Карпатський єврорегіон, Єврорегіон «Буг», Єврорегіон «Нижній Дунай», Єврорегіон «Верхній Прут», Єврорегіон «Дніпро», Єврорегіон «Слобожанщина», Єврорегіон «Ярославна», Асоціація «Чорноморський

єврорегіон», Єврорегіон «Донбас», Єврорегіон Дністер [13].

Усі єврорегіони, створені за участю областей України, не є юридичними особами. Їх діяльність узаконена підписанням транскордонних угод, що базуються на основних положеннях Мадридської конвенції та відповідних міждержавних двохсторонніх договорах між Україною та сусідніми державами [14].

На думку Н. А. Мікули та В. В. Толкованова, співпраця в рамках єврорегіонів (об'єднань єврорегіонального співробітництва) сприяє розвитку інтеграційних процесів у культурній, освітній, економічній, комунікаційній та інших сферах, створює можливості прискорення адаптації європейського законодавства, обумовлює підвищення життєвого рівня мешканців прикордоння [42, с. 9]. Така думка є цілком виправданою. Крім того, транскордонне співробітництво в інтеграційних процесах сприяє прискоренню процесів вирівнювання якості життя населення прикордонних територій, щонайменше, до середньоєвропейського та досягнення вільного руху товарів, людей і капіталів через кордон до повної інтегрованості простору.

Крім того, в рамках ЄС також діє чотири Програми Сусідства, в яких бере участь Україна, а також такі інституційні форми єврорегіонального співробітництва, як «Інтеррегіо», «Ніредьгазька Ініціатива», «Концепція спільного розвитку прикордонних територій України і Угорщини» і, особливо, «Стратегія транскордонного співробітництва «Карпати 2004 – 2011» [41]. Зазначені програми є одними з перших кроків на шляху практичного втілення принципів і механізмів транскордонної політики сусідства ЄС [2, с. 163].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [37]. Крім того, Президент України 26 червня 2014 року подав до Верховної Ради України Законопроект «Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування» [25]. Враховуючи надзвичайно складні соціально-політичні умови, що склалися в нашій державі, конституційна реформа в цілому, й муніципальна реформа зокрема, є вкрай важливими та невідкладними. Зазначені документи містять багато важливих та потрібних для місцевого самоврядування змін. Зокрема, що стосується децентралізації владних повноважень. Також передбачається ліквідація виконання функцій органів місцевого самоврядування органами державної виконавчої влади. Проте, не зрозумілими залишаються повноваження органів місцевого самоврядування в міжнародній сфері. Отже, попри велику кількість позитивних аспектів, позиції влади щодо реформування органів місцевого самоврядування потребують доопрацювання та обговорення із залученням висококваліфікованих фахівців-конституціоналістів.

Висновки. Таким чином, аналіз нормативно-правової бази міжнародної діяльності органів місцевого самоврядування показав, що вони приймають активну участь у міжнародній діяльності держави. Однак, здійснення власних повноважень органів місцевого самоврядування у зазначеній сфері не визначаються напряму законом. Це, в свою чергу, викликає труднощі у визначенні співвідношення інтересів держави і територіальних громад у сфері міжнародного співробітництва та у формуванні відповідних виконавчих органів. Одним з найбільш перспективних напрямів міжнародної інтеграції є транскордонне співробітництво. В свою чергу, аналіз сучасного стану розвитку транскордонного співробітництва українських громад та регіонів свідчить про існування певних проблем, серед яких основними є: недосконалість національного законодавства, та наближення його стандартів до стандартів Європейського Союзу; відсутність комплексної системи моніторингу та аналізу результатів міжнародної діяльності органів місцевого самоврядування України; недостатня інституційна спроможність більшості органів місцевого самоврядування;

недостатній рівень розвитку прикордонної інфраструктури та використання потенціалу єврорегіонів; недостатня фінансова підтримка з боку держави. Часткове вирішення цих проблем буде можливим із завершенням муніципальної реформи в Україні, яка передбачає, зокрема, утворення виконавчих органів обласних та районних рад та розподілу повноважень між ними. На нашу думку, необхідно також розробити комплексну програму щодо навчання та підготовки кваліфікованих управлінських кадрів для органів місцевого самоврядування, які могли б працювати у галузі транскордонного співробітництва.

Список використаної літератури

1. Баймуратов М. О. Місцеве самоврядування як фактор інтернаціоналізації національного та конституціоналізації міжнародного правопорядків [Електронний ресурс] / М. О. Баймуратов // Юридичний журнал. – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3633>.
2. Василюха Н. В. Розвиток ринку туристичних послуг у контексті розвитку транскордонного співробітництва / Н. В. Василюха // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2010. – Вип. 3. – С. 160–165.
3. Величко Д. С. Принципи реалізації зовнішньополітичної діяльності України: євроінтеграційний контекст / Д. С. Величко // Повітряне і космічне право України. – 2013. – № 4. – С. 16–20.
4. Деякі питання розвитку транскордонного співробітництва та єврорегіонів : постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2002 р. № 587 (Постанова втратила чинність на підставі Постанови КМ № 397 (397-2010-п) від 02.06.2010) [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/587-2002-%D0%BF>.
5. Договір про відносини добросусідства і співробітництва між Україною та Румунією від 02 червня 1997 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/642_003
6. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 31 вересня 1997 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/643_006
7. Договір про основи добросусідства та співробітництва між Україною і Угорською Республікою від 06 грудня 1992 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/348_004.
8. Додатковий протокол до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами від 09 листопада 1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_099.
9. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування від 16 листопада 2009 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_946.
10. Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами від 21 травня 1980 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=995_106.
11. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15.10.1985 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
12. Європейська хартія регіонального просторового планування [Електронний ресурс] / Торремоліноська Хартія, 1983, Іспанія. Рада Європи. – Режим доступу : <http://www.euroregion-glacensis.ng.pl>.
13. Єврорегіони створені за участю України [Електронний ресурс] // Асоціація органів місцевого самоврядування Харківської області : офіційний веб-портал. – Режим

доступу :

http://association.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=398:2012-04-05-07-43-53&catid=154:2012-07-03-15-21-21&Itemid=27.

14. Ільченко Н. М. Транскордонне співробітництво в Україні : перспективи розвитку євро регіонів [Електронний ресурс] / Н. М. Ільченко // Державне будівництво. – 2012. – №2. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2012-2/doc/2/21.pdf>.

15. Керівні принципи сталого просторового розвитку Європейського континенту : [прогр. и матеріали], прийняті на 12-ій Сес. Європ. конф. міністрів., відп. за регіон. планув., 7-8 верес. 2000 р. в ГанOVERI / Європ. конф. міністрів відп. за регіон. планув. (СЕМАТ) ; пер. з нім. В. І. Карамушка; за наук. ред. В. І. Олещенко. – К. : Обрії, 2007. – 39 с.

16. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25 лютого 1991 р. [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_272.

17. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 143.

18. Мілашовська О. І. Концептуальні основи управління розвитком прикордонного регіону / О. І. Мілашовська // Регіональна економіка. – 2005. – № 2. – С.140–150.

19. Муніципальне право України / за ред. В. Ф. Погорілка, О. Ф. Фризького – 2 вид., перероб. і доп. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 592 с.

20. Петренко О. М. Міжнародна діяльність органів місцевого самоврядування як складова частина зовнішньої політики держави / О. М. Петренко // Управління розвитком. – 2012. – № 17. – С. 39–41.

21. Протокол до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_a41.

22. Протокол № 2 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями, який стосується міжтериторіального співробітництва від 05 травня 1998 р. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_520.

23. Протокол № 3 до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або властями стосовно об'єднань євро регіонального співробітництва (ОЕС) від 16 листопада 2009 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon.nau.ua/doc/?code=994_947.

24. Про асоціації органів місцевого самоврядування : Закон України від 16.04.2009 р. № 1275-VI (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 5461-VI від 16 жовтня 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 5. – Ст. 62.

25. Про внесення змін до Конституції України (щодо повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування : проект Закону від 26 червня 2014 р. № 4178а [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51513.

26. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики : Закон України від 01.07.2010 р. № 2411-VI (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27 березня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 816.

27. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 21 липня 2006 р. № 1001 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.

28. Про заходи щодо активізації євроінтеграційного прикордонного співробітництва : Указ Президента України від 19 грудня 2007 р. № 1236 [Електронний ресурс] // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1236/2007>.
29. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959/ХІІ-ВР (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1170-VII від 27 березня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 816.
30. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1508-VII від 17 червня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167.
31. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11.07.2001 р. № 2625-III (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 5492-VI від 20 листопада 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 51. – Ст. 716.
32. Про ратифікацію Європейської хартії місцевого самоврядування: Закон України від 15.07.1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 38. – Ст. 249.
33. Про Рекомендації парламентських слухань на тему «Про інтенсифікацію співробітництва України з Європейським Союзом у рамках єврорегіонів та перспективи транскордонного співробітництва : постанова Верховної Ради України від 27 червня 2007 р. № 1242-V // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 45. – Ст. 523.
34. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 1166-VII від 27 березня 2014 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 20–21. – Ст. 745.
35. Про статус депутатів місцевих рад : Закон України від 11.07.2002 р. № 93- IV (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 224-VII від 14 травня 2013 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 132.
36. Про стимулювання розвитку регіонів : Закон України від 08 вересня 2005 р. № 2850-IV (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 5463-VI від 16 жовтня 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 4. – Ст. 61.
37. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/conv>.
38. Про транскордонне співробітництво : Закон України від 24 червня 2004 р. № 1861-IV (Зі змінами, внесеними згідно із Законом № 5463-VI від 16 жовтня 2012 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 4. – Ст. 61.
39. Прус І. О. Нормативно-правове забезпечення транскордонного співробітництва / І. О. Прус, М. Д. Лесечко // Ефективність державного управління : зб. наук. праць. – 2011. – Вип. 26. – С. 92–100.
40. Серьогіна С. Г. Удосконалення місцевого самоврядування в Україні в умовах демократизації та консолідації суспільства / С. Г. Серьогіна // Право України. – 2014. – № 4. – С. 107–115.
41. Стратегія транскордонного співробітництва «Карпати 2004–2011 рр. [Електронний ресурс] . – Режим доступу : http://www.iardi.org/uploads_ua/Carpathia2004-2011.pdf.
42. Транскордонне співробітництво: посіб. / Н. А. Мікула, В. В. Толкованов. – К. : Крамар, 2011. – 259 с.
43. Угода між Урядом України та Урядом Республіки Молдова про співробітництво між прикордонними областями України та адміністративно-територіальними одиницями Республіки Молдова від 11 березня 1997 р. [Електронний ресурс] //

Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу :
http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/498_026

44. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України: офіційний веб-портал. – Режим доступу :

www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344&cat_id=223223535.

45. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським співтовариством та їх державами-членами [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : офіційний веб-портал. – Режим доступу :
http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/998_012.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2014 р.

Y. O. Voloshyn, S. V. Papayani

LOCAL SELF-GOVERNMENTS IN TERMS OF EUROPEAN INTERSTATE INTEGRATION AND MUNICIPAL REFORM

The article considers the international activities of local self-governments. It studies their place and role in the European interstate integration. The detailed analysis of the legal framework governing the activities of local self-governments and their international connections was conducted. The author notes that local self-governments through their international connections become an essential factor in the implementation of foreign policy, promote the implementation of state functions in the field of international politics. The article approves that an important role in cities cooperation play an international non-governmental organization. It emphasizes the special importance of the European Charter of Local Self-Government. It proves that local self-governments are able to implement initiatives for international cooperation, using the potential of cross-border cooperation. Special attention is paid to the investigation of cross-border cooperation between Ukraine and the European Union. Ukraine has already formed a fairly well-developed legal framework for cross-border cooperation. The author notes that cross-border cooperation between Ukraine and the EU occurs in the following forms: Euro regions' activity; Neighbourhood Programme; activities of international and regional organizations and associations; interregional cooperation; Border Cooperation Programme within European Neighbourhood and Partnership Instrument. The EU has four Neighbourhood Programme, in which Ukraine participates. The analysis of the current state of Ukraine cross-border cooperation shows that there are certain problems. The author proves the necessity and advisability of high-quality municipal reform in our country. The author proposes to develop a comprehensive program to educate and train qualified managerial staff in local authorities, which could work in the field of cross-border cooperation.

Keywords: local self-governments, European interstate integration, cross-border cooperation, European region, municipal reform.

УДК 340.115.7; 340.132.23; 342.25

I. А. Галиахметов

АКУЛЬТУРАЦІЯ МУНІЦИПАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ

Дана стаття розглядає один із прийомів (методів) системного дослідження юридичної акультурації, що дозволяє розкрити змістовні і системні характеристики муніципального права України та шляхи формування його інститутів. Автор статті зазначає, що критерії визначення форм та результатів акультурації муніципального